

Får jag gå på promenad idag?

Vem vet i vilken utsträckning äldres behov av hjälp och stöd tillgodoses på särskilda boenden?

Rapport från tillsynsinsats med anledning av uppdrag från regeringen 2014

Du får gärna citera Inspektionen för vård och omsorgs texter om du uppger källan, exempelvis i utbildningsmaterial till självkostnadspris, men du får inte använda texterna i kommersiella sammanhang. Inspektionen för vård och omsorg har ensamrätt att bestämma hur detta verk får användas, enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Även bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten, och du måste ha upphovsmannens tillstånd för att använda dem.

Artikelnr | IVO 2014-25
Omslag | Svensk Information
Foto | Scandinav
Utgiven i oktober 2014

Förord

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har i myndighetens regleringsbrev för 2014 fått regeringens uppdrag att under 2014 genomföra tillsyn av socialnämndernas ansvar för särskilt boende för äldre enligt socialtjänstlagen (2001:453). Inspektionen skulle granska ”att socialnämnderna säkerställer att den enskildes bedömda behov av hjälp och stöd tillgodoses”.

Rapporten redogör för resultatet av genomförd tillsyn. Totalt har 63 nämnder och särskilda boenden granskats över hela landet.

Rapporten är framtagen av inspektören och projektledaren Katarina Bone tillsammans med övriga medlemmar i projektgruppen, enhetschefen Anna Karin Nyqvist, inspektören Pernilla Wiklund samt utredaren Alexander Bjerner.

Gunilla Hult Backlund
Generaldirektör

Sammanfattning och slutsatser

IVO har på uppdrag av regeringen granskat socialnämndernas arbete med att tillgodose äldres behov av hjälp och stöd på särskilt boende med utgångspunkt från det ansvar som följer av socialtjänstlagen. I uppdraget ingår inte att granska socialnämndernas ansvar för den hälso- och sjukvård som ges på särskilt boende eller att granska kvaliteten på de hemtjänstinsatser som faktiskt ges vid särskilt boende.

IVO kan konstatera brister på fyra områden när det gäller socialnämndernas arbete.

- ⊕ Det uppdrag och den information om den äldres behov av hjälp och stöd som socialnämnderna överlämnar till boendena är ofta otydliga.
- ⊕ Det överlåts ofta till enskild omvårdnadspersonal att bestämma de hemtjänstinsatser som ska tillgodose den äldres behov av hjälp och stöd. Nämnderna saknar ofta en systematisk kontroll av om planerade hemtjänstinsatser verkligen tillgodoser den äldres behov.
- ⊕ Även uppföljningen av de hemtjänstinsatser som ges på det särskilda boendet överlåts ofta till enskild omvårdnadspersonal. Övrig uppföljning som nämnderna låter genomföra är ofta övergripande och sker på en allmän nivå utan ett individuellt perspektiv.
- ⊕ Många socialnämnder har inte i sitt ledningssystem kartlagt och fastställt de processer och rutiner som behövs för att säkerställa att de äldres behov av hjälp och stöd tillgodoses på särskilt boende.

Mot bakgrund av ovanstående brister är det IVO:s bedömning att de granskade socialnämnderna inte fullt ut säkerställer att de äldres bedömda behov av stöd och hjälp tillgodoses. Nedan följer en kortare sammanfattning av tillsynens resultat. IVO för därefter en sammanfattande diskussion. Avslutningsvis lämnar IVO rekommendationer till socialnämnderna.

Uppdrag och information om den äldre som överlämnas till särskilt boende är ofta otydliga

IVO:s tillsyn visar att det ofta är oklart vilka behov den äldre verkligen har av hjälp och stöd när han eller hon har beviljats plats på särskilt boende.

Biståndsbesluten anger inte vilka hemtjänstinsatser som ska tillgodose den äldres behov. Inte heller i de utredningar som ligger till grund för besluten beskrivs behov eller hemtjänstinsatser närmare. Nödvändig information som finns tillgänglig om den äldres behov inom andra delar av socialnämndernas förvaltning överlämnas inte heller till det särskilda boendet på ett ordnat sätt.¹

¹ För mer information om kommunernas organisation m.m. se bilaga 2.

Allt detta betyder att det uppdrag och den information som tas emot av personalen vid det särskilda boende ofta är otydliga och ofullständiga.

IVO menar att ett planerat och ordnat arbetssätt när det gäller utredning, beslut och överlämnande av uppdrag och information till särskilt boende är nödvändigt för att de äldres behov av stöd och hjälp ska kunna tillgodoses så snart det är möjligt efter att de flyttat in. Ett sådant arbetssätt omfattar klara vägar för informationsutbyte och tydliga samverkansformer mellan olika interna och externa aktörer.

De genomförandeplaner som används på särskilt boende bör vidareutvecklas

Ett stort antal av de granskade socialnämnderna anger att uppdaterade genomförandeplaner ska användas i verksamheten vid särskilt boende som ett verktyg för att tillgodose den äldres behov av hjälp och stöd.

De flesta granskade särskilda boendena använder också genomförandeplaner för att planera de hemtjänstinsatser som ska ges till de äldre. IVO anser dock att socialnämnderna bör ta ansvar för att utveckla arbetet med genomförandeplaner ytterligare.

Tillsynen visar att psykiska, sociala och existentiella behov inte alltid klargörs i planeringen. Det är inte heller ovanligt att planeringen för hemtjänstinsatser under natten görs vid sidan av genomförandeplanen.

IVO anser att arbetet med genomförandeplaner bör utvecklas om dessa ska säkerställa att de äldre ska få sina behov av hjälp och stöd tillgodosedda. Arbetet med genomförandeplaner måste vara strukturerat och utgå från en helhetssyn avseende den äldres behov av hjälp och stöd under dygnets alla timmar och ske i samverkan med den äldre själv och hälso- och sjukvårdspersonal på boendet.

Tillsynen visar att äldre oftast ges en möjlighet att påverka de hemtjänstinsatser som ges, men att dokumentationen av denna delaktighet bör förbättras.

På vart tionde boende anger intervjuad omvårdnadspersonal att andra omständigheter än planeringen ofta påverkar vilka hemtjänstinsatser som ges till de äldre. Sådana omständigheter anges vara för låg bemanning, personalens kompetens och schemaläggning. Vanligast är att de hemtjänstinsatser som inte utförs är sociala aktiviteter och den äldres ”egen tid”. Detta kommer inte alltid till socialnämndernas kännedom då dessa avsteg från planeringen inte rapporteras i verksamhetens avvikelshanteringssystem. Med hänsyn till detta måste socialnämndernas utvecklingsarbete även innefatta en kontroll av att genomförandeplanerna styr utförandet av hemtjänstinsatserna på boendet.

Socialnämndernas arbete att systematiskt följa upp äldres individuella behov av hjälp och stöd måste förbättras

Det är alltid den beslutande socialnämnden som har ansvaret för att den enskilde verkligen får det bistånd som har beviljats, oavsett vem som verkställer insatsen. Med detta ansvar följer en skyldighet att följa upp det beviljade biståndet.

I princip alla socialnämnder har någon typ av kvalitetskontroll av de särskilda boendena som tar emot äldre efter biståndsbeslut. Denna sker dock oftast på en övergripande nivå. Tillsynsinsatsen visar att en stor andel av de granskade socialnämnderna överlämnar till personalen på boendet att följa upp de äldres individuella hemtjänstinsatser som ges på det särskilda boendet. På boendena görs uppföljningen i de allra flesta fall av samma personer som ger hemtjänstinsatserna.

Många nämnder låter alltså ingen annan del av förvaltningen än den verkställande delen göra uppföljning av de individuella insatserna.

IVO kan i tillsynen se att socialnämnderna förefaller ha en mer utvecklad individuell uppföljning av de äldres hemtjänstinsatser i de fall nämnden anlitar särskilda boenden som bedrivs av privata utförare.

IVO anser att det endast är genom uppföljningar som socialnämnderna med säkerhet kan veta att de äldres behov av hjälp och stöd faktiskt tillgodoses. Socialnämnderna kan inte slå sig till ro då uppdraget att verkställa biståndsbeslut har lämnats till det särskilda boendet. De måste även kontinuerligt försäkra sig om att uppdraget verkligen utförs och att de äldres behov av hjälp och stöd faktiskt tillgodoses.

Socialnämndernas arbete med att införa ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete går långsamt

IVO:s tillsyn visar att många socialnämnder inte uppfyller gällande bestämmelser om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Många socialnämnder har fortfarande inte byggt upp ett heltäckande ledningssystem. Arbetet med kartläggning, beskrivning och fastställande av processer och aktiviteter är i många fall endast påbörjat. Många socialnämnder saknar en beskrivning i sitt ledningssystem av hur överlämnande av uppdrag avseende särskilt boende och information om den äldre ska ske. Detsamma gäller även en beskrivning av hur beslut om särskilt boende ska följas upp.

I många ledningssystem saknas också en beskrivning av hur egenkontroll ska genomföras på dessa områden. Även arbetet med att systematiskt ta emot, utreda och analysera avvikelser behöver utvecklas.

Slutsatser och diskussion

I rapporten redovisar IVO hur socialnämnderna arbetar för att tillgodose de äldres behov av hjälp och stöd. IVO har, som beskrivits ovan, funnit ett antal områden där nämndernas arbete bör utvecklas. Tillsynen har genomförts dels på särskilda boenden med inriktning mot personer med demenssjukdom, dels på boenden utan någon särskild inriktning. Resultatet visar endast på marginella skillnader vad avser socialnämndernas arbetssätt mellan dessa boendetyper.

En tredjedel av de granskade särskilda boendena drivs av privata utförare. Inte heller här kan IVO se annat än marginella skillnader mellan socialnämndernas arbetssätt med ett undantag. Tillsynens resultat förefaller visa att socialnämnderna låter en särskild del av deras förvaltning göra uppföljningar av de äldres individuella hemtjänstinsatser i större utsträckning om det särskilda boendet drivs av en privat utförare. Detta framgår av kapitlet ”Socialnämndernas arbete att

systematiskt följa upp äldres individuella behov av hjälp och stöd måste förbättras”.

Som avslutning vill IVO i nedanstående avsnitt särskilt lyfta två frågor till en fördjupad diskussion.

Hur bör uppdraget avseende särskilt boende se ut?

IVO:s nu aktuella tillsyn visar att många socialnämnder endast fattar beslut om särskilt boende utan att precisera den äldres individuella behov av hjälp och stöd. Inte heller utredningarna innehåller tydlig information om den äldres behov. Dessa nämnder förefaller mena att den äldres biståndsbeslut ska omfatta alla de behov av hjälp och stöd som han eller hon har, dvs. att beslutet är ”all-inclusive”.

Det är dock sällan med verkligheten överensstämmande att verksamheten vid ett särskilt boende verkligen kan tillgodose den äldres alla behov och önskemål. En äldre som dagligen vill gå ut och gå eller som vill duscha på andra tider än de gängse kan sällan få sina önskningar tillgodosedda.

Tidigare tillsyner² visar att en äldre, som flyttar in på ett särskilt boende, ofta anpassar sin tillvaro till de rutiner och arbetssätt som finns där. Detta betyder i sig inte att de hemtjänstinsatser den äldre får är av dålig kvalitet. Man kan dock inte heller med säkerhet säga att den äldre får sina faktiska individuella behov av hjälp och stöd tillgodosedda. Det finns normalt heller ingen möjlighet för den äldre att få de insatser som faktiskt ges överprövade av en domstol.

En äldre person på särskilt boende har som alla andra rätt till en rättssäker bedömning av sina behov. Detta talar för att den äldres hemtjänstinsatser bör bestämmas i beslut om särskilt boende.

Den nu aktuella tillsynen visar att det ofta är de insatser som kallas ”egen tid” eller ”kvalitetstid” som inte utförs om tiden inte räcker till för alla planerade hemtjänstinsatser. Det kan därför vara av särskild vikt att just denna insats ska biståndsbedömas mer i detalj.

IVO kan dock se risker med att biståndsbesluten blir allt för detaljerade och inte lämnar en flexibilitet till den utförande verksamheten. För att den äldre faktiskt ska få sina behov av hjälp och stöd tillgodosedda krävs att besluten verkligen beskriver de behov den äldre har vid flytten till boendet. Samtidigt måste dessa beslut ha en sådan flexibilitet att de kan anpassas till ändrade förutsättningar och till de förhållanden som faktiskt föreligger vid varje enskild tidpunkt. Utformningen av beslut om hemtjänstinsatser får inte innebära att personer som beskrivs i exemplen nedan inte får den hjälp och det stöd de behöver.

- ⊕ Allan har fått plats på särskilt boende för att han känner sig otrygg i sitt eget hem då han ofta faller och gör sig illa. I vanliga fall klarar han sin personliga omvårdnad själv men han behöver lite motiverande hjälp och dessutom klarar han inte av att städa och tvätta. En morgon vaknar Allan med hög feber och han är förvirrad och klarar inte av att göra något av det han normalt gör. Sjuksköterskan på boendet konstaterar snabbt att han har en urinvägsinfektion.

² Se IVO:s rapport Äldre efterfrågar kontinuitet 2013-2 som redovisar resultatet av tillsyn genomförd inom äldreomsorgen under 2010 – 2012 efter uppdrag från regeringen.

Allans omvårdnadsbehov har alltså under en natt ökat från någon enstaka timme till många timmar per dag.

- ⊗ Betty har en demenssjukdom som medför att hennes behov av hjälp och stöd varierar varje dag. Vissa dagar är hon glad och lugn och behöver bara en hjälpande hand för att klara sin personliga hygien, klä på sig och äta. Andra dagar blir hon aggressiv och våldsam och behöver mycket övertalning för dessa göromål. Hon måste hela tiden ha personal i närheten för att hon inte ska skada de andra som bor på boendet. Behovet av omsorg kan skilja flera timmar per dag. Ingen i personalen kan förutse vilket behov Betty har från en dag till en annan.

Systematisk uppföljning av de äldres individuella behov

Äldre som idag får plats på särskilt boende har ofta ett omfattande behov av vård och omsorg. De är personer med bräcklig hälsa vars tillstånd snabbt kan förändras. Detta betyder, oavsett hur beslut om särskilt boende och hemtjänstinsatser på sådant boende utformas, att den äldres hälsotillstånd och behov av sociala insatser konstant måste följas upp på ett systematiskt sätt. Det är endast genom en ordnad uppföljning socialnämnden kan veta att den äldres behov av hjälp och stöd faktiskt tillgodoses.

IVO:s tillsyn visar att socialnämnderna i många fall överlåter denna uppföljning till personalen på särskilt boende. Detta kan ha vissa fördelar men också klara nackdelar. Å ena sidan känner personalen på boendet den äldre väl och har en god uppfattning av vilken hjälp han eller hon behöver. Å andra sidan är det svårt att kritiskt granska sitt eget arbete.

IVO menar att socialnämnderna måste ta ett större ansvar för att systematiskt och fortlöpande följa upp de äldres behov av hjälp och stöd på särskilt boende. Med ett systematiskt arbetssätt minimerar man risken för att andra faktorer som t.ex. resurser på det aktuella boendet påverkar utformningen av de hemtjänstinsatser som den äldre behöver.

Rekommendationer

Med hänsyn till vad som framkommit i den aktuella tillsynen vill IVO lämna följande rekommendationer. Socialnämnderna bör

- ⊗ utveckla arbetet med att systematiskt och fortlöpande följa upp att äldres individuella behov av hjälp och stöd tillgodoses på särskilt boende. Uppföljningarna bör inte göras av samma personal som utför insatserna på boendet.
- ⊗ säkerställa en fungerande struktur för samverkan och informationsöverföring mellan olika interna samt mellan interna och externa aktörer, när det gäller de äldres behov av hjälp och stöd.
- ⊗ förbättra de genomförandeplaner som används för att planera de äldres hemtjänstinsatser på särskilt boende så att dessa utformas med en helhetssyn på den äldres behov av hjälp och stöd.

- ④ intensifiera arbetet med att utveckla heltäckande ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Detta inkluderar fungerande egenkontroll och avvikelshantering.

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning och slutsatser	4
Uppdrag och information om den äldre som överlämnas till särskilt boende är ofta otydliga	4
De genomförandeplaner som används på särskilt boende bör vidareutvecklas.....	5
Socialnämndernas arbete att systematiskt följa upp äldres individuella behov av hjälp och stöd måste förbättras	5
Socialnämndernas arbete med att införa ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete går långsamt.....	6
Slutsatser och diskussion	6
Hur bör uppdraget avseende särskilt boende se ut?	7
Systematisk uppföljning av de äldres individuella behov	8
Rekommendationer	8
Inledning	12
Uppdrag och information om den äldre som överlämnas till särskilt boende är ofta otydliga.....	13
Otydliga utredningar och beslut.....	13
Ostrukturerat överlämnande av uppdrag och information.....	15
Nya föreskrifter om ansvar och bemanning	16
De genomförandeplaner som används på särskilt boende bör vidareutvecklas.....	17
Planering av hemtjänstinsatserna till den äldre	17
Den äldres delaktighet vid utformning av hemtjänstinsatser.....	19
Genomförandeplanernas användning i det dagliga arbetet.....	20
Socialnämndernas arbete att systematiskt följa upp äldres individuella behov av hjälp och stöd måste förbättras.....	22
Socialnämnderna överlämnar oftast uppföljning av de äldres individuella hemtjänstinsatser till verksamheten på särskilt boende	22
Det är ofta samma personal på särskilt boende som utför de äldres hemtjänstinsatser och som följer upp insatserna.....	23
Socialnämndernas övriga uppföljning av kvaliteten vid särskilt boende ..	24

Socialnämndernas arbete med att införa ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete går långsamt.....	26
Bilaga 1. – Ordlista	27
Bilaga 2. – Beskrivning av kommunernas organisation och arbete avseende särskilt boende till äldre	29
Kommunernas organisation.....	29
Beskrivning av hur den äldre får plats på särskilt boende	30
Bilaga 3. – Metodbeskrivning.....	31
Bilaga 4. – Granskade socialnämnder och särskilda boenden.....	33

Inledning

Regeringen anger i sitt uppdrag till IVO att tillsyn ska genomföras av socialnämndernas ansvar för särskilt boende för äldre enligt socialtjänstlagen (2001:453). I tillsynen ska granskas ”att socialnämnderna säkerställer att den enskildes bedömda behov av hjälp och stöd tillgodoses”.

IVO har granskat socialnämndernas process från att beslut om särskilt boende fattas till dess att hemtjänstinsatser ges till den äldre vid boendet samt den uppföljning som görs av dessa insatser. Det står kommunerna fritt att utforma denna process, vilket medför att socialnämndernas arbetsätt skiljer sig från kommun till kommun.³

Tillsynens resultat visar att socialnämndernas metoder kan utvecklas. Genom fyra nedslag i processen belyser denna rapport områden där tillsynen visat på svagheter i socialnämndernas arbetsätt. Dessa områden är följande.

- ⊕ Det uppdrag och den information om den äldres behov av hjälp och stöd som socialnämnderna överlämnar till boendena är ofta otydliga.
- ⊕ Det överläts ofta till enskild omvårdnadspersonal att bestämma de hemtjänstinsatser som ska tillgodose den äldres behov av hjälp och stöd. Nämnderna saknar ofta en systematisk kontroll av om planerade hemtjänstinsatser verkligen tillgodoser den äldres behov.
- ⊕ Även uppföljningen av de hemtjänstinsatser som ges på det särskilda boendet överläts ofta till enskild omvårdnadspersonal. Övrig uppföljning som nämnderna låter genomföra är ofta övergripande och sker på en allmän nivå utan ett individuellt perspektiv.
- ⊕ Många socialnämnder har inte i sitt ledningssystem kartlagt och fastställt de processer och rutiner som behövs för att säkerställa att de äldres behov av hjälp och stöd tillgodoses på särskilt boende.

Varje kapitel i denna rapport kommer att behandla ett av ovanstående områden.

I uppdraget ingår inte att granska socialnämndernas ansvar för den hälso- och sjukvård som ges på särskilt boende eller att granska kvaliteten på de hemtjänstinsatser som faktiskt ges vid särskilt boende.

³ För mer information om kommunernas organisation m.m. se bilaga 2.

Uppdrag och information om den äldre som överlämnas till särskilt boende är ofta otydliga

Socialnämndens myndighetsutövande verksamhet fastställer genom ett s.k. biståndsbeslut den äldres rätt till insatser som ska tillförsäkra honom eller henne en skälig levnadsnivå. Beslutet verkställs sedan, antingen vid ett särskilt boende som drivs av nämnden själv, av annan kommunal nämnd eller av en privat utförare.⁴

IVO:s tillsyn visar att det ofta är oklart vilka behov den äldre verkligen har av hjälp och stöd när han eller hon har beviljats plats på särskilt boende.

Granskningen av social dokumentation visar att i en stor del av biståndsbesluten anges inte vilka hemtjänstinsatser som ska tillgodose den äldres behov. Inte heller i de utredningar som ligger till grund för besluten beskrivs behov eller hemtjänstinsatser närmare. Nödvändig information som finns tillgänglig om den enskildes behov inom andra delar av socialnämndernas förvaltning överlämnas inte heller till det särskilda boendet på ett ordnat sätt.

Detta betyder att det uppdrag och den information som lämnas från socialnämndernas beslutande förvaltning till det särskilda boende som ska verkställa hemtjänstinsatserna ofta är otydliga och ofullständiga.

IVO menar att ett systematiskt arbetssätt när det gäller utredning, beslut och överlämnande av uppdrag och information till det särskilda boendet är nödvändigt för att de äldres behov av stöd och hjälp ska kunna tillgodoses så snart det är möjligt efter att de flyttat in på boendet. Detta omfattar klara vägar för informationsutbyte och tydliga samverkansformer mellan olika interna och externa aktörer.

Nedan beskrivs ovanstående problemområden närmare.

Socialstyrelsens beslutade föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:12) om ansvaret för personer med demenssjukdom och bemanning i särskilda boenden träder ikraft den 31 mars 2015. Föreskriften kommer att få betydelse för hur beslut om särskilt boende ska utformas. Med hänsyn till detta redovisas sist i kapitlet ett avsnitt om socialnämndernas arbete med att implementera föreskriften. Förekomsten av metoden Äldres behov i centrum (ÄBIC)⁵ kommer också att nämnas.

Otydliga utredningar och beslut

En utredning om särskilt boende kan inledas genom att den äldre själv kontaktar handläggare vid kommunen. Den äldres behov av hjälp och stöd kan också

⁴ För mer information kommunernas organisation m.m. se bilaga 2.

⁵ Ett behovsriktat och systematiskt arbetssätt med dokumentation av äldres behov utifrån ICF (Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa)

uppmärksammas på annat sätt, exempelvis vid en s.k. vårdplanering i samband med vistelse på sjukhus eller av personal i hemtjänsten.

En utredning ska innehålla nödvändigt material och vara så fullständig att den ger nämnden möjlighet att fatta beslut om bistånd.⁶ Hur detaljerat ett biståndsbeslut ska vara framgår inte av gällande reglering. Justitieombudsmannen (JO) har däremot uttalat att beslut ska motiveras och att de ska vara lättbegripliga och tydliga. Av biståndsbeslut bör framgå

- ⊕ vad den enskilde har ansökt om,
- ⊕ vad han eller hon har beviljats, och
- ⊕ om beslutet helt eller delvis har gått sökanden emot.

JO anger att ett tydligt utformat beslut har stor betydelse för att den enskilde ska kunna förstå vilken rätt till hjälp han eller hon har. Om beslutet inte är tydligt kan det också leda till problem vid verkställigheten av beslutet, problem för den domstol som ska pröva ett överklagande av beslutet och svårigheter vid tillsyn. Samtidigt menar JO att vissa beslut måste ha en flexibilitet så att det kan verkställas i praktiken.⁷

IVO delar JO:s uppfattning och anser att socialnämnderna måste balansera mellan att beskriva insatserna i biståndsbeslutet samtidigt som man måste lämna viss flexibilitet åt verksamheten, i detta fall personalen på särskilt boende, som genomför insatserna.

Av den sociala dokumentation som granskats har två tredjedelar av de äldre ett beslut som bara omfattar plats på särskilt boende. De äldres hemtjänstinsatser bestäms inte i besluten vilket medför att det blir personalen vid det särskilda boendet som bestämmer hemtjänstinsatsernas innehåll. Någon skillnad kan inte ses i tillsynens resultat mellan de fall då boendet drivs av socialnämnden själv eller av privat utförare.

Den äldres behov av hjälp och stöd kan i större eller mindre utsträckning framgå av den utredning som ligger till grund för beslutet om särskilt boende. I de fall beslut om hemtjänstinsatser saknas, framgår den äldres behov av hjälp och stöd i 60 procent av fallen endast delvis eller inte alls. Detta betyder att personalen vid det särskilda boendet i många fall inte heller av utredningen får någon information som kan ligga till grund för att bestämma hemtjänstinsatserna till den äldre.

Uppgifter lämnade av biståndshandläggare och ledning i kommunerna tyder på att utredningarna har som syfte att konstatera om den äldres behov av hjälp och stöd är av en sådan omfattning att hjälpen inte längre kan ges av hemtjänsten i det egna hemmet. Målen med insatsen blir därför också allmänt hållna och inte individuellt anpassade. Socialnämnderna förefaller mena att när den äldre får plats på särskilt boende omfattar detta bistånd automatiskt all den hjälp och det stöd han eller hon behöver, dvs. att beslutet är ”all-inclusive”.

Efter tillsynen bedömer IVO att knappt två tredjedelar av de granskade socialnämnderna helt och hållet eller i hög utsträckning överlämnar till personalen på det särskilda boendet att bedöma de äldres faktiska behov av hjälp och stöd och vilka hemtjänstinsatser som behövs för att tillgodose dessa behov.

⁶ Den s.k. officialprincipen

⁷ Se bl.a. JO:s beslut den 6 april 1999 Dnr 699-1999 och den 23 december 2003 Dnr 252-2002

I de fall socialnämnderna fattar ett särskilt beslut om plats på särskilt boende och ett beslut om hemtjänstinsatser på boendet gäller beslutet om plats tills vidare. Beslutet om hemtjänstinsatser är däremot oftast tidsbegränsat och kan omprövas. I några av dessa fall noterar IVO att besluten om hemtjänstinsatser är så allmänt hållna att de faktiska hemtjänstinsatser som den äldre behöver ändå inte kan utläsas av beslutet.

Ostrukturerat överlämnande av uppdrag och information

När biståndsbeslutet är fattat skapas en beställning eller ett uppdrag som ska ligga till grund för genomförandet av beslutade insatser. Därefter sker en genomgång av lediga platser på lämpliga boenden. När en ledig plats hittats erbjuds den äldre denna. Om den äldre tackar ja till platsen skickas uppdraget eller beställningen från socialnämndens myndighetsutövande förvaltning till boendet. Vilket underlag som skickas till boendet varierar, men vanligen handlar det om beslut och delar av utredningen.

Som tidigare angivits saknas ofta uppgifter i beslut och utredning om vilka hemtjänstinsatser den äldre behöver och IVO bedömer att knappt två tredjedelar av de granskade socialnämnderna helt och hållet eller i hög utsträckning överlämnar till personalen vid boendet att närmare bestämma vilka hemtjänstinsatser som ska ges.

Tillsynen visar också att till detta kommer att informationen som lämnas i beställningen kan vara inaktuell eller ofullständig. Detta kan ha följande orsaker:

- ⊕ en längre tid har gått från dagen för beslut om särskilt boende till dess att den äldre faktiskt flyttar in,
- ⊕ uppgifter om den äldres behov från s.k. vårdplaneringar på sjukhus är inte aktuella då den äldres hälsotillstånd har förändrats sedan vårdplaneringen genomfördes, eller
- ⊕ tillgänglig information från annan verksamhet som t.ex. korttidsboende eller hemtjänst inte följer med beställningen/uppdraget.

Det förekommer också att äldre flyttar in på boendet med mycket kort varsel utan att någon som helst eller mycket sparsam information har lämnats till personalen på boendet.

Ovanstående medför att det saknas uppgifter som behövs för att bestämma och planera de hemtjänstinsatser som ska tillgodose de äldres behov av stöd och hjälp. Uppgifterna måste därför samlas in på annat sätt.

På 87 procent av de granskade boendena anger intervjuad omvårdnadspersonal att uppgifter om de äldres behov av hjälp och stöd kompletteras med information från andra källor än utredning och beslut.

- ⊕ I de flesta fall lämnar den äldre själv och anhöriga information. Se mer under rubriken ”Den äldres delaktighet vid utformning av hemtjänstinsatser”.
- ⊕ Därutöver är det vanligt att kontakt tas med tidigare vård- och omsorgsansvariga som hemtjänstpersonal, personal i hemsjukvården, personal på korttidsboende och sjukhuspersonal.

Informationsutbytet bygger ofta på muntlig kontakt. I vissa fall finns klara rutiner för detta men i många fall inhämtar personalen på boendet nödvändig information på eget initiativ. Det är också ovanligt att det finns en ordnad samverkan mellan personalen på det särskilda boendet och socialnämndernas beslutande förvaltning, dvs. biståndshandläggarna.

Vissa socialnämnder har uppmärksammat dessa problem och infört möjlighet för personal att ta del av social dokumentation från tidigare verksamheter där den äldre varit aktuell.

Nya föreskrifter om ansvar och bemanning

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:12) om ansvaret för personer med demenssjukdom och bemanning i särskilda boenden ska träda ikraft den 31 mars 2015.

I denna anges att det av dokumentationen av beslut om bostad och hemtjänstinsatser i särskilt boende ska framgå vilka hemtjänstinsatser som en person med demenssjukdom har beviljats. Det ska stå klart för honom eller henne vad beslutet eller besluten kommer att innebära i praktiken. Denna reglering kommer att innebära att socialnämnderna tvingas ordna sitt arbetssätt för att utreda den äldres behov av hjälp och stöd och i biståndsbeslut, avseende särskilt boende, närmare definiera vilka hemtjänstinsatser som ska ges.

Samtliga tillsynade socialnämnder känner till den nya föreskriften och de allra flesta har redan ändrat eller planerar att ändra sitt arbetssätt för att anpassa sig till de nya reglerna. Av de granskade socialnämnderna är det endast 11 procent som inte har vidtagit några åtgärder alls med anledning av föreskriften. Knappt 10 procent av socialnämnderna uppger vidare att man arbetar i enlighet med metoden Äldres behov i centrum (ÄBIC) som ett led i att anpassa sitt arbete till föreskriften. Drygt 17 procent av nämnderna uppger att de kommer att börja använda metoden eller i vart fall förs diskussioner om att införa den.

Flera av socialnämnderna, såväl de som påbörjat en anpassning, som de som inte gjort det, uppger att den debatt⁸ som förekommit om den nya föreskriften medfört en osäkerhet om huruvida denna faktiskt kommer att träda ikraft. IVO kan konstatera att detta har försenat vissa socialnämnders förändringsarbete.

Ingen av de socialnämnder som genomfört eller planerar att genomföra förändringar uppger att man kommer att skilja på behandlingen av personer med demenssjukdom och andra äldre när det gäller utredning och beslut om särskilt boende.

⁸ Berörda parter har bl.a. ifrågasatt Socialstyrelsens möjlighet att utforma föreskriften på beslutat sätt.

De genomförandeplaner som används på särskilt boende bör vidareutvecklas

IVO:s tillsynsinsats visar att ett stort antal av de granskade socialnämnderna anger att uppdaterade genomförandeplaner ska användas vid särskilt boende som ett verktyg för att tillgodose den äldres behov av hjälp och stöd.

De allra flesta särskilda boendena som granskats använder också genomförandeplaner för att närmare definiera de hemtjänstinsatser som ska ges till de äldre. Samtidigt visar tillsynen att det förekommer att andra omständigheter än denna planering styr vilka insatser som ska ges. Vidare kontrollerar socialnämnderna i liten utsträckning att upprättade genomförandeplaner följs.

Tillsynen visar vidare att psykiska, sociala och existentiella behov inte alltid klagas i planeringen. Det är inte heller ovanligt att planeringen för hemtjänstinsatser under natten görs vid sidan av genomförandeplanen.

IVO anser att arbetet med genomförandeplaner bör utvecklas om dessa ska säkerställa att de äldre ska få sina behov av hjälp och stöd tillgodosedda. Arbetet med genomförandeplaner måste vara strukturerat och utgå från en helhetssyn avseende den äldres behov av hjälp och stöd under dygnets alla timmar och ske i samverkan med den äldre själv och hälso- och sjukvårdspersonal på boendet. Den planering som görs i dessa genomförandeplaner ska också styra det dagliga arbetet.

Eftersom genomförandeplanerna ska användas som ett verktyg för att tillgodose de äldres behov av hjälp och stöd bör socialnämnderna ta ett ansvar för detta utvecklingsarbete.

Nedan följer en redogörelse för hur arbetet med genomförandeplaner ser ut vid granskande särskilda boenden. Då den enskildes behov av hjälp och stöd är nära förknippat med den enskildes äldres egna önskemål kommer ett särskilt avsnitt att beröra den äldres delaktighet vid utformningen och genomförandet av hemtjänstinsatser.

Planering av hemtjänstinsatserna till den äldre

De flesta av de socialnämnder som inte fattar beslut om hemtjänstinsatser anger att de äldres behov av hjälp och stöd ska tillgodoses genom att personalen vid det särskilda boendet ska använda en s.k. genomförandeplan. Denna ska innehålla en planering av de hemtjänstinsatser som ska ges till den äldre. Även där särskilt beslut fattas om hemtjänstinsatser används genomförandeplaner för att planera den äldres insatser.

Socialtjänstlagen anger att de insatser som ges med stöd av lagen ska vara av god kvalitet samt att de ska utformas och genomföras tillsammans med den enskilde. Vidare anges att genomförandet av beslutade insatser ska dokumenteras.⁹ Någon detaljreglering av hur planeringen ska se ut för äldre på särskilt boende finns inte. Socialstyrelsens allmänna råd avseende dokumentation inom det sociala

⁹ 3 kap. 3 och 5 §§ samt 11 kap. 5 § socialtjänstlagen

området anger att hur en beslutad insats praktiskt ska genomföras bör dokumenteras i en genomförandeplan. Av planen bör bl.a. framgå vilka mål som gäller för insatsen, när och hur insatsen ska genomföras, på vilket sätt den enskilde har utövat inflytande över planeringen, när planen fastställts samt när och hur den ska följas upp.¹⁰

Totalt finns genomförandeplaner eller liknande planering i 94 procent av den granskade dokumentationen. I några få fall saknades genomförandeplaner eller annan dokumenterad planering av de äldres hemtjänstinsatser helt. I dessa fall kan denna frånvaro av skriftlig planering sammankopplas med en generell brist på social dokumentation i verksamheterna. Personalens uppgifter tyder på att detta beror på en allmän ovana att hantera datorer och otillräcklig kunskap om syftet med och vikten av social dokumentation.

Innan en genomförandeplan upprättas träffar oftast någon ur omvårdnadspersonalen¹¹ den äldre och dennes anhöriga för att diskutera behovet av hjälp och stöd. Det är vanligt att sjuksköterska också deltar vid detta möte. Det är mer sällan som rehabiliteringspersonal och enhetschef deltar.

De flesta av den omvårdnadspersonal som intervjuats understryker vikten av att lära känna den äldre genom samtal och observation för att kunna utforma ändamålsenliga hemtjänstinsatser. Det förekommer också att personal med olika professioner träffas på egen hand för att bedöma den äldres behov av vård och omsorg innan genomförandeplanen bestäms.

De uppgifter som ligger till grund för planeringen av de hemtjänstinsatser den äldre behöver kommer vanligtvis från en eller flera av följande källor;

- ⊕ den äldre själv
- ⊕ dennes anhöriga,
- ⊕ tidigare vård- och omsorgsgivare samt
- ⊕ utredning och biståndsbeslut.

IVO anser att det är angeläget att de hemtjänstinsatser som ska ges med stöd av socialtjänstlagen utarbetas i samverkan med hälso- och sjukvårdspersonal på boendet. De äldre som idag bor på särskilt boende har oftast ett omfattande behov av hälso- och sjukvård och deras behov av hjälp och stöd påverkas till stor del av det aktuella hälsotillståndet. Planeringen avseende den vård och rehabilitering som den äldre behöver måste samordnas med planeringen för de sociala insatserna.

I 86 procent av de granskade genomförandeplanerna framgår de hemtjänstinsatser som ska ges till den äldre i stor utsträckning eller helt och hållet. Bara i en handfull planer framgår inga hemtjänstinsatser alls. I drygt hälften av genomförandeplanerna finns en koppling mellan utredning/beslut och planerade hemtjänstinsatser, dvs. att insatserna i genomförandeplanen kan härledas till den biståndsbedömning som ligger till grund för beslut om särskilt boende. Att något samband inte finns i övriga fall kan delvis förklaras av att utredning och beslut,

¹⁰ 6 kap 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2006:5) om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS.

Anmärkas kan att föreskriften den 1 januari 2015 ersätts av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS

¹¹ Oftast en s.k. kontaktperson

som IVO tidigare konstaterat, innehåller inaktuella eller otillräckliga uppgifter. I några få fall beror det på att den äldres behov förändrats under dennes tid på boendet.

Där genomförandeplaner används i verksamheten anger de allra flesta av den intervjuade personalen att innehållet i dessa utgår från en helhetssyn på den äldres behov. IVO:s tillsyn visar dock att i flera fall ingick inte hemtjänstinsatser för natten i genomförandeplanen. Ibland dokumenterades dessa på annat sätt och ibland inte alls. IVO anser att detta arbetssätt medför en risk att hemtjänstinsatserna under natten inte utgår från en helhetssyn på den äldre. Hemtjänstinsatserna på natten måste hållas samman med övriga hemtjänstinsatser och den personal som arbetar natt bör involveras vid planering av dessa.

IVO kan också se att psykiska, sociala och existentiella behov framgår i mindre utsträckning än de fysiska behoven i granskade genomförandeplaner. Fysiska behov är oftast lättare att konkretisera än psykiska, sociala och existentiella behov. Detta gäller särskilt personer med demenssjukdom som har svårt att uttrycka sina behov. Vissa verksamheter försöker tillgodose nämnda behov genom att sätta av särskild tid i planeringen. Denna tid kallas t.ex. egen/individuell tid, guldkant eller kvalitetstid. IVO menar med hänvisning till den i socialtjänstlagen fastställda värdegrunden¹² att dessa behov bör uppmärksammas mer vid planeringen av de hemtjänstinsatser som ska ges till den äldre.

Hur genomförandeplanerna utformas i granskade verksamheter varierar. I vissa fall består de av ett färdigt formulär med fastställda rubriker medan andra byggs upp av olika s.k. sökord som väljs fritt av personalen. Det först nämnda arbetssättet medför att alla generella väsentliga delar av den äldres behov täcks av planen men kan också betyda att behoven styrs in i en mall och att andra individuella behov inte uppmärksammas. Det andra arbetssättet ger stor möjlighet att anpassa hemtjänstinsatserna utifrån den äldres behov men medför en risk att hemtjänstinsatserna styrs av omvårdnadspersonalens val av sökord. IVO kan också se en risk för att hemtjänstinsatserna planeras utifrån hur arbetet traditionellt genomförs på boendet eller den bemanning som finns.

IVO menar att oavsett vilken typ av planeringsdokument som används bör ett systematiskt arbetssätt tillämpas och kontinuerliga diskussioner föras bland berörd personal om vad som bör ingå i en plan samt om vikten av en individuell anpassning av hemtjänstinsatserna.

På några granskade särskilda boenden anger personalen att man planerar att använda ÄBIC vid utformning av de äldres genomförandeplaner. Denna metod utgör en modell för att åstadkomma ett systematiskt arbetssätt.

Den äldres delaktighet vid utformning av hemtjänstinsatser

Insatser enligt socialtjänstlagen ska utformas och genomföras tillsammans med den enskilde.¹³ Det anges också i lagen särskilt att socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund). Värdegrunden omfattar bl.a. den äldres rätt till självbestämmande, meningsfullhet och sammanhang, individanpassning och delaktighet samt

¹² 5 kap. 4 § socialtjänstlagen

¹³ 3 kap. 5 § socialtjänstlagen

bemötande.¹⁴ Värdegrunden medför att det är av särskild vikt att äldre har ett faktiskt inflytande när det gäller utformningen av de insatser som ska tillgodose deras behov. De måste alltså ges en faktisk möjlighet att påverka de hemtjänstinsatser som ges på boendet. Personer med demenssjukdom eller demensliknande symptom kan ha svårt att uttrycka sina önskemål muntligt varför detta ställer särskilda krav på omvårdnadspersonalen vid utformningen av hemtjänstinsatser.

IVO:s tillsyn visar att hemtjänstinsatserna på särskilt boende i många fall faktiskt anpassas till den enskildes önskemål. Som tidigare nämnts uppger i princip all intervjuad personal att den äldre ges möjlighet till inflytande genom välkomstsamtal och/eller annat planeringssamtal. I de fall den äldre inte själv kan uttrycka sin vilja tas ledning i den äldres kroppsspråk och handlande. Även den äldres anhöriga kan bidra till förståelse av den äldre.

Vid flera särskilda boenden används s.k. levnadsberättelser för att närmare lära känna den äldre. Berättelsen används som ett verktyg i verksamheten, framförallt när det gäller sätt att bemöta den äldre. Den äldres sätt att handla eller uttrycka sig kan förklaras av dennes tidigare liv och erfarenheter och informationen som finns i levnadsberättelsen kan ge ledtrådar till hur den äldre bemöts på bästa sätt.

Vid granskningen av den sociala dokumentationen har IVO funnit att den äldres delaktighet inte alltid är dokumenterad i den utsträckning som man kan förvänta sig med hänsyn till de uppgifter som lämnats av intervjuad omvårdnadspersonal om den äldres delaktighet. I Socialstyrelsens allmänna råd om genomförandeplaner anges att det bör dokumenteras på vilket sätt den enskilde har utövat inflytande över planeringen. Den äldres delaktighet framgår endast i hälften av de genomförandeplaner som IVO granskat.

IVO har också uppmärksammat att man i vissa verksamheter låter anhöriga ha stort inflytande över utformningen av hemtjänstinsatser till den äldre. IVO menar att även om anhöriga är en god källa till information om den äldre har de ingen rätt att bestämma om de insatser som ska ges. Det är alltid den äldres behov och vilja som har företräde.

Genomförandeplanernas användning i det dagliga arbetet

Tillsynsinsatsen visar att socialnämnderna i många fall inte låter någon utanför boendet kontrollera om upprättade genomförandeplaner följs vid det särskilda boendet. Det är endast genom uppföljningar och egenkontroll av att genomförandeplanerna faktiskt styr det dagliga arbetet som nämnderna med säkerhet kan veta att de äldre får sina behov tillgodosedda. Det är också bara genom uppföljning som socialnämnderna kan kontrollera att den äldres delaktighet faktiskt medför ett inflytande över den hjälp och stöd som ges.

På något mindre än en tredjedel av de granskade boendena uppger omvårdnadspersonalen att genomförandeplanerna inte används i det dagliga arbetet vid utförande av hemtjänstinsatser. Detta beror t.ex. på.

- 👉 personalens ovana att hantera datorer

¹⁴ Prop. 2009/10:116 Värddigt liv i äldreomsorgen

- ⊗ svårarbetade IT-system
- ⊗ osäkerhet om vilka uppgifter som är uppdaterade i planen
- ⊗ att planerna är för omfattande för att kunna tillämpas dagligen,
- ⊗ att andra dokument används för informationsöverföring vid förändringar i den äldres behov, samt
- ⊗ att den äldres tillstånd och behov varierar mycket från dag till dag.

På hälften av boendena menar personalen vidare att andra omständigheter än den äldres genomförandeplan påverkar vilka hemtjänstinsatser som faktiskt ges. På lite mer än vart tionde boende uppger personalen att detta sker ofta.

Den vanligaste anledningen som personalen anger till att genomförandeplanerna inte följs är för låg bemanning. Därefter kommer personalens kompetens och schemaläggning. Vanligast är att de hemtjänstinsatser som inte utförs är sociala aktiviteter och den äldres ”egen tid”.

Detta kommer inte alltid till socialnämndernas kännedom, då många av den intervjuade personalen anger att man inte rapporterar dessa avsteg från planeringen i verksamhetens avvikelshanteringssystem.

Socialnämndernas arbete att systematiskt följa upp äldres individuella behov av hjälp och stöd måste förbättras

Det är alltid den beslutande nämnden som har ansvaret för att den enskilde verkligen får det bistånd som har beviljats. Detta gäller oavsett om det är denna nämnd, annan kommunal nämnd eller privat utförare som verkställer insatsen. Med detta ansvar följer en skyldighet att följa upp det beviljade biståndet. Detta framgår av förarbetena till socialtjänstlagen.¹⁵

I princip alla granskade socialnämnder har någon typ av kvalitetskontroll av de särskilda boendena som tar emot äldre efter biståndsbeslut. Denna kontroll sker oftast på en övergripande nivå. Tillsynsinsatsen visar att en stor andel av de granskade socialnämnderna överlämnar till personalen på boendena att följa upp de individuella hemtjänstinsatser som ges. På boendena görs uppföljningen i de allra flesta fall av samma personer som ger hemtjänstinsatserna. IVO menar att detta medför en risk för att andra omständigheter än den äldres behov av hjälp och stöd påverkar utvärderingen av insatserna.

Nedan redovisar IVO tillsynens resultat när det gäller den uppföljning som görs av de äldres behov av hjälp och stöd. Dessutom redovisas kortfattat socialnämndernas övriga uppföljning av kvaliteten av verksamheten på särskilda boenden.

Socialnämnderna överlämnar oftast uppföljning av de äldres individuella hemtjänstinsatser till verksamheten på särskilt boende

Det är endast genom uppföljningar som socialnämnden med säkerhet kan veta att den äldres behov av hjälp och stöd faktiskt tillgodoses genom de hemtjänstinsatser som ges på boendet. Det är också bara genom uppföljning som nämnden kan kontrollera att den äldres delaktighet faktiskt medför ett inflytande över den hjälp och stöd som ges. Med hänsyn till det ansvar socialnämnderna har för beslutade biståndsinsatser kan de inte slå sig till ro då uppdraget har lämnats till det särskilda boendet. De beslutande nämnderna måste även kontinuerligt försäkra sig om att uppdraget verkligen utförs.

IVO:s nu aktuella tillsyn visar att 80 procent av de granskade socialnämnderna överlåter uppföljningarna av den äldres individuella hemtjänstinsatser som ges på särskilda boenden till verksamheten på boendet. Många nämnder låter alltså ingen

¹⁵ Prop. 2005/06:115 s.118 Nationell utvecklingsplan för vård och omsorg om äldre

annan del av förvaltningen än den verkställande delen göra uppföljning av de individuella insatserna.

IVO har noterat att det förefaller vara vanligare att socialnämnderna låter en särskild del av sin förvaltning, som står utanför det verkställande arbetet, utföra uppföljning av de äldres individuella hemtjänstinsatser, i de fall biståndsbeslutet verkställs i privat drivna boenden. Detta skulle kunna förklaras av att nämndens kvalitetsarbete måste konkretiseras i avtalet mellan nämnden och den privata utföraren, vilket även påverkar nämndens övriga arbete med uppföljning.

I de fall socialnämnderna låter en icke verkställande del av förvaltningen göra uppföljningar av hemtjänstinsatserna sker detta oftast genom att biståndshandläggare eller annan tjänsteman efter kortare tid tar del av upprättade genomförandeplaner och gör en avstämning i förhållande till fattat beslut. Därefter sker en regelbunden uppföljning av hemtjänstinsatserna, vanligtvis genom personliga besök hos den äldre av biståndshandläggare eller annan tjänsteman. Resultatet av denna uppföljning meddelas sedan boendet för eventuella åtgärder.

IVO kan notera att av de socialnämnder som anger sig ha rutiner för denna typ av uppföljningar uppger en handfull att rutinerna inte följs p.g.a. bristande resurser.

Omkring 18 procent av de granskade socialnämnderna säger sig planera att införa rutiner för uppföljning som beskrivs ovan. Detta kan förklaras av Socialstyrelsens beslutade föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:12) om ansvaret för personer med demenssjukdom och bemanning i särskilda boenden som ska träda ikraft den 31 mars 2015. Dessa anger att socialnämnden regelbundet ska följa upp det eller de beslut om hemtjänstinsatser som har fattats för en person med demenssjukdom som bor i ett särskilt boende.

IVO vill i sammanhanget understryka vikten av att de uppföljningar av givna hemtjänstinsatser som görs av en icke verkställande del av nämndernas förvaltning sker i samverkan med personalen på boendet. Detta för att dels säkerställa att uppföljningen bygger på så korrekt information som möjligt om den äldres hälsotillstånd, dels för att relevanta åtgärder ska kunna vidtas på boendet snarast möjligt efter genomförd uppföljning

Det är ofta samma personal på särskilt boende som utför de äldres hemtjänstinsatser och som följer upp insatserna

Verksamheten på det särskilda boendet kan ha uppdraget att följa upp de äldres individuella hemtjänstinsatser p.g.a. att den beslutande socialnämnden överlåtit detta uppdrag till verksamheten. I de fall uppdraget att verkställa beslutat bistånd i form av särskilt boende överlåtit till en privat utförare eller annan nämnd kan tilläggas att även denne har ett ansvar att se till att de hemtjänstinsatser som ges är av god kvalitet.¹⁶

Oavsett skälet till att uppföljningar görs av personalen på det särskilda boendet anser IVO att dessa uppföljningar måste göras på ett mer ordnat sätt och i samverkan med den äldre och med övriga professioner på boendet.

IVO:s tillsyn visar att det i närmare 90 procent av de granskade boendena görs en uppföljning av de äldres genomförandeplaner. Denna uppföljning görs oavsett

¹⁶ 3 kap 3 § socialtjänstlagen

om nämnden låter en icke verkställande del av förvaltningen göra uppföljningar enligt vad som beskrivits ovan. I drygt 10 procent sker ingen uppföljning alls, vilket är anmärkningsvärt.

Allra vanligast är att kontaktpersonen på boendet gör uppföljningen genom att kontrollera att genomförandeplanen är aktuell, dvs. att den stämmer överens med det behov av hjälp och stöd som den äldre har.

Personalen på de flesta särskilda boendena uppger att uppföljning görs vid behov, dvs. om den äldres behov av hjälp och stöd förändras väsentligt t.ex. på grund av ett kraftigt försämrat hälsotillstånd. Därutöver görs en regelbunden uppföljning, vanligtvis var sjätte månad eller något ovanligare var tredje månad eller en gång per år.

IVO kan se en risk i att uppföljning görs av den personal på boendet som även utför hemtjänstinsatserna, då det kan vara svårt att kritiskt granska sitt eget arbete. En risk finns också för att omvårdnadspersonalen vid sin uppföljning tar hänsyn till vilka resurser som finns på boendet eller vilka vedertagna arbetsätt som används, vilket inte är relevant vid bedömningen av om den äldre har fått de insatser han eller hon har behov av.

Vissa verksamheter har som rutin att regelbundet träffas i team där alla professioner på boendet ingår för att diskutera den äldres vård och omsorg. Med hänsyn till vad som framkommit vid dessa möten revideras genomförandeplanen. IVO bedömer att ett sådant arbetsätt ger förutsättningar för att ge omsorg utifrån en helhetssyn på den äldres behov av hjälp och stöd men också av hälso- och sjukvård.

IVO kan vidare notera att den äldre mer sällan är delaktig vid uppföljningarna av hemtjänstinsatser än vid den inledande planeringen, vilket inte är tillfredsställande. Den äldres rätt till inflytande över de hemtjänstinsatser som ges på boendet gäller under hela vistelsen där. Tillsynsresultatet visar även här att dokumentationen av den äldres delaktighet behöver förbättras i de fall den äldre faktiskt deltagit vid uppföljning.

Socialnämndernas övriga uppföljning av kvaliteten vid särskilt boende

I de fall de granskade socialnämnderna överlämnat uppföljningen av de äldres individuella hemtjänstinsatser till personalen vid det särskilda boendet anger nämnderna att de följer upp kvaliteten i verksamheten på övergripande nivå. Exempel på aktiviteter är följande.

- ⦿ kvalitetsberättelser/årsrapporter utifrån av nämnden satta mål för verksamheten
- ⦿ brukarundersökningar (intervjuer med eller enkäter till de äldre alternativt deras anhöriga)
- ⦿ s.k. öppna jämförelser
- ⦿ kontroller av antalet uppdaterade genomförandeplaner
- ⦿ egenkontroll avseende kvalitet i social dokumentation inklusive genomförandeplaner

- ⊗ sammanställning av klagomål och synpunkter
- ⊗ sammanställning av s.k. avvikelser
- ⊗ dialogmöten med äldre och anhöriga
- ⊗ s.k. kontaktpolitiker
- ⊗ regelbundna möten med chefer inom äldreomsorgen

När det gäller privat drivna särskilda boenden preciseras denna uppföljning och eventuell individuell uppföljning av de äldres hemtjänstinsatser i avtalet mellan de båda huvudmännen. Det är vanligt att socialnämnden i vart fall en gång per år har en djupare avtalsuppföljning som täcker hela den upphandlade verksamheten inklusive kvaliteten på de hemtjänstinsatser som ges på boendet.

IVO anser att en övergripande uppföljning av kvaliteten i verksamheten på särskilt boende är viktig och ska göras som ett led i socialnämndernas och privata utförarens systematiska kvalitetsarbete. Dessa uppföljningar kan dock inte, enligt IVO:s mening, ersätta en uppföljning på individuell nivå, då det, som tidigare angivits, endast är med en individuell uppföljning som socialnämnden med säkerhet kan veta om den äldres behov av hjälp och stöd faktiskt tillgodoses.

Socialnämndernas arbete med att införa ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete går långsamt

IVO:s tillsyn visar att många socialnämnder inte uppfyller gällande bestämmelser om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete trädde ikraft den 1 januari 2012. Föreskriften gäller alla som bedriver socialtjänst eller hälso- och sjukvård.

Av föreskriften framgår bl.a. att den som bedriver socialtjänst och hälso- och sjukvård med stöd av ett ledningssystem ska planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten. De processer som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet ska identifieras, beskrivas och fastställas. I varje process ska ingående aktiviteter identifieras och ordnas. För varje aktivitet ska sedan den ansvarige utarbeta och fastställa de rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. För att systematiskt förbättra verksamhetens processer och rutiner ska verksamheten arbeta med riskanalyser, egenkontroll och avvikelsehantering. Allt detta arbete ska dokumenteras.

IVO har i aktuell tillsyn inte närmare granskat de utvalda socialnämndernas ledningssystem. Många av de intervjuade representanterna från socialnämnderna uppgav dock att man fortfarande inte har byggt upp ett heltäckande ledningssystem. Arbetet med kartläggning, beskrivning och fastställande av processer och aktiviteter är i många fall endast påbörjat. Detta gäller såväl större som mindre kommuner. T.ex. saknar en tredjedel av nämnderna en beskrivning i sitt ledningssystem av hur överlämnande av uppdrag avseende särskilt boende och information ska ske till det aktuella boendet. Ungefär 40 procent av de tillsynade nämnderna saknar en beskrivning av hur beslut om särskilt boende ska följas upp.

I många ledningssystem saknas också en beskrivning av hur egenkontroll ska genomföras på dessa områden. Även arbetet med att systematiskt ta emot, utreda och analysera avvikelser behöver utvecklas.

Granskningen som genomförts tyder på att de socialnämnder som har ett mer utvecklat arbetssätt avseende bestämmande av den äldres behov av hjälp och stöd, överföring av uppdrag och uppföljning av de äldres hemtjänstinsatser på särskilt boende oftast har klarlagda processer och rutiner i sitt ledningssystem.

IVO anser det anmärkningsvärt att socialnämnderna inte kommit längre i arbetet med att utveckla och implementera ledningssystem. Socialstyrelsen har i tidigare tillsyn av äldreomsorgen under 2010 – 2012¹⁷ funnit liknande brister.

¹⁷ Se IVO:s rapport Äldre efterfrågar kontinuitet 2013-2 som redovisar resultatet av tillsyn genomförd inom äldreomsorgen under 2010 – 2012 efter uppdrag från regeringen.

Bilaga 1. – Ordlista

Bistånd	En individuellt behovsprövad insats som beslutas med stöd av socialtjänstlagen.
Genomförandeplan	En plan som beskriver hur en beslutad insats praktiskt ska genomföras för den enskilde.
Hemtjänstinsats	Bistånd i form av service och personlig omvårdnad i den enskildes bostad eller motsvarande.
Kontaktperson	Person som utses av socialnämnden med uppgift att hjälpa den enskilde och hans eller hennes närmaste i personliga angelägenheter. Typiska arbetsuppgifter för en kontaktperson på särskilt boende är att delta vid möten där den äldres vård och omsorg diskuteras, ansvara för planeringen av den hjälp och det stöd den äldre behöver samt kontakt med anhöriga.
Korttidsboende	Särskilt boende där tillfällig vård och omsorg ges dygnet runt utanför den egna bostaden.
Levnadsberättelse	Nedtecknad information om den äldre t.ex. om egenskaper och vanor samt viktiga händelser och personer under olika perioder av livet. Berättelsen bör skrivas i samråd med den äldre och eventuellt dennes anhöriga. Används för att hjälpa den personal som arbetar med den äldre, att skapa sig en bättre bild av den äldre för att för att bättre kunna hjälpa och förstå honom eller henne.
Myndighetsutövning	Utövning av befogenhet att för enskild bestämma om förmån, rättighet, skyldighet, disciplinär bestraffning eller annat jämförbart förhållande.
Officialprincipen	Förvaltningsrättslig princip som innebär att myndighet eller domstol ytterst ansvarar för att ärenden och mål blir tillfredsställande utredda.
Särskilt boende	Individuellt behovsprövat boende som ges med stöd av socialtjänstlagen eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.
Äldres behov i centrum	Förkortas ÄBIC; Ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt med dokumentation av äldres behov utifrån

ICF (Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa).

Öppna jämförelser Information som medger möjlighet att jämföra kvalitet, resultat m.m. avseende verksamheter inom olika områden. Arbetet med öppna jämförelser inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten sker i samverkan mellan Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och landsting, SKL.

Bilaga 2. – Beskrivning av kommunernas organisation och arbete avseende särskilt boende till äldre

Ansvar för socialtjänst, som t.ex. insatsen särskilt boende för äldre, ligger enligt socialtjänstlagen på kommunernas socialnämnder. Det kommunala självstyret medför att kommunerna fritt kan organisera verksamheten.

Nedan följer en kortare redogörelse av kommunernas organisationsmodeller för att läsaren ska få en bild av hur dessa kan skilja sig från kommun till kommun. Dessutom redovisas kortfattat för hur det praktiskt brukar gå till när en äldre person får plats på särskilt boende.

Kommunernas organisation

Enligt socialtjänstlagen fullgörs kommunens uppgifter inom socialtjänsten av den eller de nämnder som kommunfullmäktige bestämmer. En särskild lag¹⁸ ger kommunerna en möjlighet att ha en gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet.

En kommun får vidare genom avtal överlåta till annan att utföra kommunens uppgifter inom socialtjänsten. Det kan vara till annan kommun men även till annan juridisk person eller enskild individ. Detta kan antingen ske genom regelrätt upphandling eller genom ett förfarande enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem. Myndighetsutövning får dock inte överlåtas till privata utförare.

Beroende på aktuell kommuns storlek kan ansvaret för socialtjänsten vara uppdelat på flera nämnder. Denna uppdelning kan vara geografisk och/eller bero på ansvarsområde. En kommun kan ha två eller flera nämnder som har allt ansvar för socialtjänsten medan en annan kan ha en nämnd som ansvarar för äldreomsorg och en som ansvarar för övrig socialtjänst. Varje kommun kan alltså anpassa sin organisation till vad som passar denna kommun bäst. Variationerna i landets kommuner är många.

Nämnderna kan ibland ha andra namn än socialnämnd, exempel är:

- ⊗ vård- och omsorgsnämnd,
- ⊗ äldreomsorgsnämnd,
- ⊗ stadsdelsnämnd,
- ⊗ individ- och familjeomsorgsnämnd, eller
- ⊗ nämnd för funktionshinder.

I vissa små kommuner finns inga nämnder tillsatta alls. Ansvaret tillkommer då kommunstyrelsen och i vissa fall dess utskott.

¹⁸ lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet

Särskilt bör nämnas de fall där kommunerna valt att organisera sitt arbete i en s.k. beställar- och utförarorganisation. Detta betyder att en nämnd ansvarar för den myndighetsutövande verksamheten medan en annan nämnd utför beslutade insatser. Den utförande nämnden kan då vara en av många utförare. Denna typ av organisation är vanligast i större städer.

Även arbetet inom en nämnd kan vara olika organiserat från kommun till kommun. Ofta är verksamheten uppdelad i olika förvaltningar. Det är vanligt att myndighetsutövningen bedrivs av en förvaltning medan verkställande verksamheter bedrivs i en eller flera andra förvaltningar.

Beskrivning av hur den äldre får plats på särskilt boende

Processen inleds då den äldres behov av hjälp och stöd på något sätt uppmärksammas. Den äldre kan själv ta kontakt med handläggare hos kommunen men behovet kan också upptäckas i samband med vistelse på sjukhus, exempelvis vid en s.k. vårdplanering eller av personal i hemtjänsten.

En ansökan om bistånd upprättas som sedan utreds för att klarlägga den äldres behov av hjälp och stöd. Beslut om bistånd fattas av den som är behörig enligt kommunens delegationsordning. Vanligast är att biståndshandläggare fattar beslut om särskilt boende men det förekommer också att enhetschef för biståndshandläggarna, annan tjänsteman, nämndutskott eller socialnämnd fattar beslut.

När beslut är fattat skapas en beställning eller ett uppdrag som ska ligga till grund för genomförandet av beslutade insatser. Därefter sker en genomgång av lediga platser på lämpliga boenden. Detta görs ibland av biståndshandläggaren men inom vissa kommuner ansvarar en s.k. boendesamordnare eller ett boråd för detta. Väntetider förekommer och skiljer sig från kommun till kommun.

När en ledig plats på lämpligt boende hittats erbjuds den äldre denna. Erbjudandet kan lämnas av biståndshandläggaren, boendesamordnaren eller annan tjänsteman eller personal på boendet. I de fall den äldre tackar ja till platsen skickas uppdraget eller beställningen till boendet. Detta sker i de allra flesta fall via ett IT-system.

Vid det särskilda boendet tas uppdraget eller beställningen emot av ansvarig person, exempelvis enhetschef, sjuksköterska eller särskild samordnare. Denna ansvarar för att uppdraget/beställningen meddelas övrig personal. I de allra flesta fall utses en s.k. kontaktperson. Detta är en eller flera ur omvårdnadspersonalen som har ett särskilt ansvar för den äldre.

En planering görs sedan vanligtvis för den vård och omsorg som ska ges till den äldre. De sociala insatserna dokumenteras oftast i en s.k. genomförandeplan. Denna planering ska användas som ett stöd för personalen i det fortsatta arbetet för att ge den äldre de hemtjänstinsatser den behöver.

Bilaga 3. – Metodbeskrivning

IVO:s tillsynsinsats har genomförts under tiden januari – augusti 2014.

Tillsynen har genomförts med stöd av 13 kap. 1 – 2 samt 5 – 6 §§ socialtjänstlagen och på uppdrag av regeringen.

IVO:s regionala avdelning mitt har haft ansvaret för att genomföra tillsynsuppdraget. En projektgrupp bestående av inspektören Katarina Bone (projektledare), inspektören Pernilla Wiklund (biträdande projektledare), enhetschefen Anna Karin Nyqvist och utredaren Alexander Bjerner (avdelningen för analys och utveckling) har haft ansvaret för att närmare organisera tillsynsuppdraget.

En styrgrupp bestående av avdelningscheferna Ewa Sunneborn (avdelning mitt), Birgitta Hagström (avdelning sydöst) och Klas Öberg (avdelningen för analys och utveckling) har haft en ledande funktion.

Tillsyn med anledning av uppdraget har genomförts av samtliga regionala avdelningar. Totalt har IVO granskat 63 socialnämnder och 63 särskilda boenden inklusive en s.k. pilottillsyn. Varje regional avdelning har valt tillsynsobjekt med hänsyn till följande kriterier. Tillsyn skulle göras vid

- ⊕ nämnd där IVO:s inspektörer har kännedom om att brister kan förekomma inom äldreomsorgen, eller
- ⊕ nämnd med ansvar för äldreomsorgen som IVO inte har granskat under de senaste sex månaderna.

Valet av nämnd skulle göras så att tillsynen kunde genomförs på ett för avdelningen ändamålsenligt och effektivt sätt. Ett särskilt boende för äldre skulle ingå i tillsynen per utvald nämnd. Hälften av boendena skulle vara särskilda boenden/enheter med inriktning mot personer med demenssjukdom. En tredjedel av boendena skulle dessutom drivas av annan huvudman än kommunen. Urvalskriterierna valdes därmed inte utifrån ambitionen att skapa ett representativt urval av Sveriges socialnämnder.

Vilka nämnder och boenden som granskats framgår av bilaga 4 i denna rapport.

Det underlag som IVO inhämtat i tillsynen och som ligger till grund för tillsynsbesluten består av följande:

- ⊕ Skriftlig redogörelse från utvald socialnämnd som beskriver hur nämnden tillgodoser äldres behov av hjälp och stöd på särskilt boende inklusive hur nämnden följer upp att dessa behov har tillgodosetts.
- ⊕ Social dokumentation för fem äldre vid aktuellt boende inklusive
 - Utredning och beslut avseende särskilt boende
 - Nämndens eventuella dokumentation avseende verkställighet och uppföljning av biståndsbeslutet

- Social dokumentation i genomförandet vid aktuellt boende som genomförandeplan eller annat planeringsdokument och eventuellt den äldres journal
- ⊙ Inspektion där två intervjuer genomförts med
- Omvårdnadspersonal som arbetar dag och natt vid aktuellt boende
 - 1 – 2 politiska representanter från granskad nämnd, berörda tjänstemän i chefsposition i kommunen som t.ex. socialchef, äldreomsorgschef och chef för myndighetsutövningen, biståndshandläggare, och ansvarig chef vid granskat boende.
- I de fall boendet har drivits av annan än beslutade nämnd har även lämplig person i chefsposition vid utförarnämnd eller privat utförare kallats till intervjun

Bilaga 4. – Granskade socialnämnder och särskilda boenden

ÄRENDR	NÄMND	SÄRSKILT BOENDE	PRIVAT UTFÖRARE	ÅTGÄRDS-BESLUT
8.5–5137/2014	Socialnämnden Arboga kommun	Trädgården	Nej	Nej
8.5–6222/2014	Socialnämnden Salmes kommun	Skönviksgården	Nej	Nej
8.5–6223/2014	Äldreomsorgsnämnden Södertälje kommun	Glasberga vård- och omsorgsboende	Nej	Ja
8.5–6224/2014	Socialnämnden Nynäshamns kommun	Rosengården	Nej	Nej
8.5–6226/2014	Socialnämnden Vaxholms stad	Cyrellus	Norlandia Care AB	Ja
8.5–6231/214	Stöd- och omsorgsnämnden Lidingö stad	Siggebogården	Nej	Nej
8.5–6234/2014	Vård- och omsorgsnämnden Botkyrka kommun	Kärsdala vård-och omsorgsboende	Nej	Nej
8.5–6337/2014	Majorna-Linné stadsdelsnämnd Göteborgs stad	Neuberghska-Bambergiska Ålderdoms- och vårdhem	Stiftelsen Neuberghska Ålderdomshemmet och Edith och Julius Bambergers Stiftelse.	Nej
8.5–6341/2014	Socialnämnden Falkenbergs kommun	Berguven	Nej	Nej
8.5–6353/2014	Vård- och omsorgsnämnden Lysekils kommun	Lysekilshemmet	Nej	Nej
8.5–6354/2014	Socialnämnden Svenljunga kommun	Klockaregården	Nej	Nej
8.5–6357/2014	Centrums stadsdelsnämnd Göteborgs stad	Vasahemmet	Betlehems missionsförening Göteborg	Nej
8.5–6358/2014	Angereds stadsdelsnämnd Göteborgs Stad	Hammarhus äldreboende	Nej	Nej
8.5–6363/2014	Östra Göteborgs stadsdelsnämnd Göteborgs stad	Götaholms äldreboende	Göteborgs Kyrkliga Stadsmission	Nej
8.5–6405/2014	Socialnämnden Motala kommun	Skogsgården	Attendo Sverige AB	Nej

8.5–6436/2014	Social- och äldrenämnden Nacka kommun	Sjötäppan	Nej	Ja
8.5–6439/2014	Östermalms stadsdelsnämnd Stockholms stad	Linnégården	Ersta diakoni ideell förening	Nej
8.5–6440/2014	Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd Stockholms stad	Hässelgården	Kosmo AB	Ja
8.5–6442/2014	Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd Stockholms stad	Enskede nya servicehus	Nej	Nej
8.5–6443/2014	Kommunstyrelsen Finspångs kommun	Tegelbacken	Nej	Nej
8.5–6444/2014	Vård- och omsorgsnämnden Vetlanda kommun	Kvarngården	Vardaga Äldreomsorg AB	Nej
8.5–6497/2014	Utskott för omsorg Orust kommun	Fyrklövern	Nej	Nej
8.5–6500/2014	Västra Göteborgs stadsdelsnämnd Göteborgs Stad	Åkerhus	Nej	Nej
8.5–6731/2014	Omsorgsnämnden Växjö kommun	Norrelid	Norlandia Care AB	Nej
8.5–6735/2014	Socialnämnden Lessebo kommun	Vikingagården	Nej	Ja
8.5–6737/2014	Socialnämnden Åstorps kommun	Astern	Nej	Nej
8.5–6739/2014	Socialnämnden Trelleborgs kommun	Åldermannen	Nej	Nej
8.5–6936/2014	Omsorgsnämnden och Humanistiska nämnden Örnköldsviks kommun	Valla	Nej	Ja
8.5–6949/2014	Omsorgsnämnden Sorsele kommun	Lillågården	Nej	Ja
8.5–6950/2014	Verksamhetsnämnden Bergs kommun	Myltblomman	Förenade Care AB	Ja
8.5–6952/2014	Socialnämnden Härnösands kommun	Koltrasten	Nej	Ja
8.5–7049/2014	Kommunstyrelsen Tierps kommun	Åskarbygården	Nej	Nej
8.5–7051/2014	Äldrenämnden Uppsala kommun	Lillsjögården	Vardaga Äldreomsorg AB	Nej
8.5–7052/2014	Omsorgsnämnden Sandvikens kommun	Ängsbacken	Nej	Nej
8.5–7055/2014	Omsorgsnämnden Gävle kommun	Vinddraget	Attendo Sverige AB	Nej
8.5–7066/2014	Socialnämnden Jokkmokks kommun	Kaitumgården	Nej	Ja
8.5–7158/2014	Socialnämnden Degerfors kommun	Letälvsgråden	Nej	Nej

8.5–7159/2014	Vård- och omsorgsnämnden Forshaga kommun	Lintjärn	Nej	Ja
8.5–7161/2014	Utskottet för vård och omsorg Arvika kommun	Nybacken	Nej	Nej
8.5–7194/2014	Omsorgsnämnden Falu kommun	Daljunkaregården	Temabo AB	Nej
8.5–7257/2014	Äldrenämnden Västerås kommun	Flodinsgården	Attendo Sverige AB	Nej
8.5–7258/2014	Kolsva kommundelsnämnd Köpings kommun	Strömmen	Nej	Nej
8.5–7259/2014	Kommunstyrelsen Ljusnarsbergs kommun	Koppargården	Nej	Nej
8.5–7260/2014	Socialnämnden Nora kommun	Tullbackagården	Nej	Ja
8.5–7263/2014	Vård- och omsorgsnämnden Nyköpings kommun	St. Annas äldreboende	A&O Ansvar och omsorg AB	Nej
8.5–7264/2014	Vård- och omsorgsnämnden Oxelösunds kommun	Sjötången	Nej	Nej
8.5–7488/2014	Socialnämnden Luleå kommun	Ängsgården	Nej	Nej
8.5–7551/2014	Vård- och omsorgsnämnden Ludvika kommun	Skogen	Nej	Nej
8.5–7718/2014	Socialnämnden Umeå kommun	Bäckbacka	Bäckbacka AB	Ja
8.5–7786/2014	Socialnämnden Staffanstorps kommun	Magnoliagården	Attendo Sverige AB	Nej
8.5–7788/2014	Farsta stadsdelsnämnd Stockholms stad	Edö vård- och omsorgsboende	Nej	Ja
8.5–7789/2014	Omsorgsnämnden Hässleholms kommun	Sjögläntan	Nej	Nej
8.5–7883/2014	Kungsholmens stadsdelsnämnd Stockholms stad	Mariebergs vård- och omsorgsboende	Vardaga Äldreomsorg AB	Nej
8.5–7886/2014	Norrmalms stadsdelsnämnd Stockholms stad	Sabbatsbergsbyns vård- och omsorgsboende Johanneshuset	Stockholms äldreboende AB	Nej
8.5–8251/2014	Social- och äldrenämnden Upplands Väsby kommun	Hedvigsgårdens gruppboende	Nej	Nej
8.5–8405/2014	Socialnämnden Region Gotland	Solrosens serviceboende	Gotlands Serviceboende AB	Nej
8.5–8557/2014	Socialnämnden Mönsterås kommun	Torshaga äldreboende	Nej	Nej

8.5–8558/2014	Socialnämnden Västerviks kommun	Tjustgården	Nej	Nej
8.5–8559/2014	Socialnämnden Hultfreds kommun	Lindgården	Nej	Nej
8.5–8608/2014	Social- och omsorgsnämnden Valdermarsviks kommun	Vammarhöjden	GeriaCare AB	Nej
8.5–8892/2014	Äldrenämnden Ronneby kommun	Lindebo	Nej	Nej
8.5–8897/2014	Stadsområdesnämnd Innerstaden Malmö stad	Jylland	Nej	Nej
8.5–10572/2014	Vård- och omsorgsnämnden Lunds kommun	Björkbacken	Vardaga Äldreomsorg AB	Nej

Får jag gå på promenad idag?

Vem vet i vilken utsträckning äldres behov av hjälp och stöd tillgodoses på särskilda boenden?

Rapport från tillsynsinsats med anledning av uppdrag från regeringen 2014

Artikelnr: IVO 2014-25

Utgiven i oktober 2014

Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

Box 45184, 104 30 Stockholm

Telefon: 010-788 50 00

registrator@ivo.se

www.ivo.se

